WEL in ontwikkeling

Reisgids

voor de reisleider van het Reisbureauteam

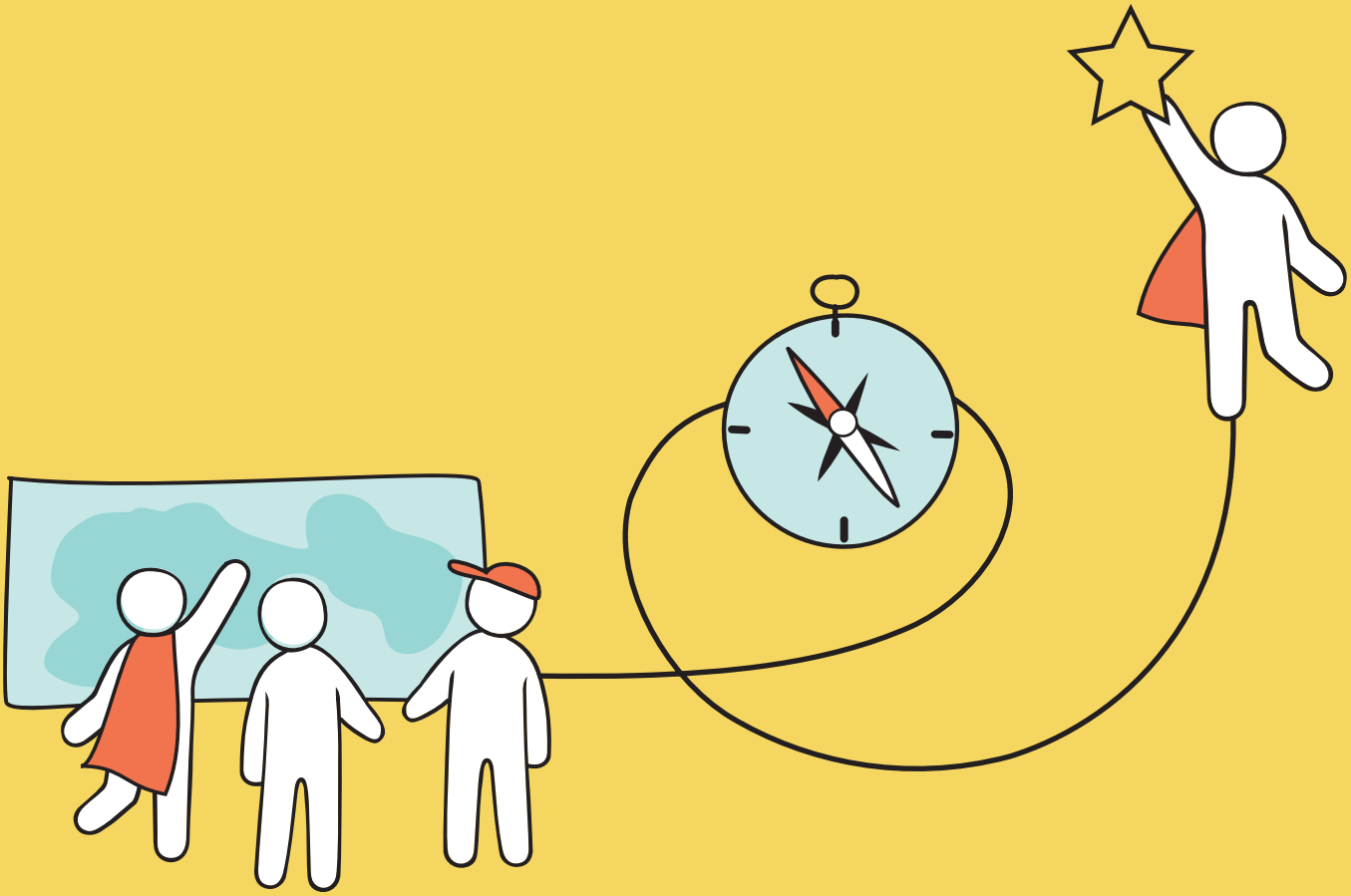

Ingrado GEDRAGSWERK Ondersteuningsteam ZORG SAMEN STEEDS BETER VOOR DE JEUGD

Inhoud:

Inleiding		3
Overzichtsplaat Reisbureauteam		4
Het Reisbureauteam		5
Het waartoe		6
De reisgids - zes werkkaarten en een opmaat		6
De praktische voorbereiding van de reisleider		6
Opmaat		7
WERKKAART 1A	- Wensdroom	8
WERKKAART 1B	- Start op het Reisbureau	9
WERKKAART 2A	- Breinstretchen – ervaren	10
WERKKAART 2B	- Breinstretchen – doen	11
RESERVEKAART	- Jouw werkelijkheid	12
RESERVEKAART	- Bias	13
WERKKAART 3A	- Divergeren – de brainstorm	14
WERKKAART 3B	- Divergeren – 'de ruimtemakers'	16
WERKKAART 4A	- Convergeren – kiezen	17
WERKKAART 4B	- Convergeren – 'de richtinggevers'	18
WERKKAART 5	- Het reisplan	19
WERKKAART 6	- Pleisterplaatsen	20
Uitleiding		21

Reisgids voor de reisleider van het Reisbureauteam van WEL in ontwikkeling

Elke reisleider is anders, elk Reisbureauteam is anders, elke wensdroom is anders en elke 'reis naar ontwikkeling' is anders. Daarom is iedere reisgids anders. Deze reisgids van "WEL in ontwikkeling" dient als voorzet aan de reisleider om ideeën op te doen hoe je jouw Reisbureauteam meeneemt in het uitstippelen van de 'reis naar ontwikkeling' samen met de jeugdige. Niks moet, alles mag anders.

Als jij met je Reisbureauteam een mooie ervaring hebt met een "andere reisgids", doordat je het anders hebt aangepakt of een variatie op deze reisgids hebt gemaakt, laat het ons weten!
Maak een foto en vertel daarbij je verhaal en mail dit naar info@gedragswerk.nl.

Zo maken we samen "de reis van WEL" !

Ingrado GEDRAGSWERK Onder-steunings-team ZORG SAMEN STEEDS BETER VOOR DE JEUGD

Als Reisbureauteam stippelen jullie samen met jeugdige (en ouders) diens ‘reis naar ontwikkeling’ uit.

Daarbij hebben jullie beschikking over werkkaarten (de nummers). Het verlangen, motivatie en de sterke kanten van de jeugdige zijn het kompas en geven richting. De reis verloopt in etappes, reizend met een open blik en buiten de gebaande paden. We nemen de tijd en kijken ook steeds even achterom en vooruit.

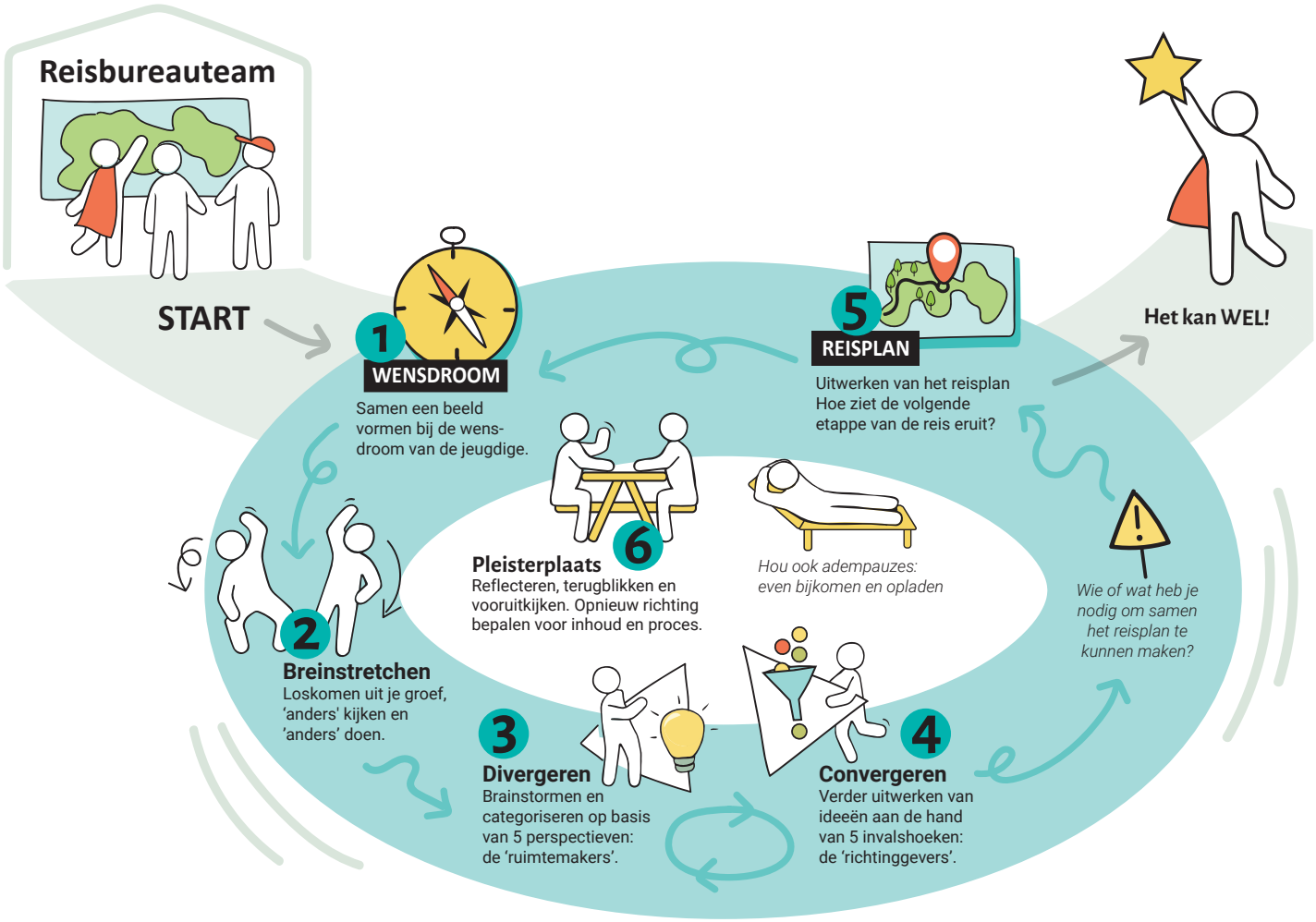

Het Reisbureauteam

Het team bestaat uit sleutelfiguren die nodig of nuttig zijn om samen met jeugdige (en ouders) de ‘reis naar ontwikkeling’ van de jeugdige uit te stippelen. Uiteraard aan de hand van de wensdroom van de jeugdige. Diens droombestemming is richtinggevend.

Het Reisbureau is de plek waar je als team, vanuit de wensdroom van de jeugdige, garant staat voor begeleiding, ondersteuning en het vertrouwen. Aan jullie om die droom samen met de jeugdige dichterbij te krijgen. Het sleutelprincipe “het kan wel” staat centraal. Dit sleutelprincipe, deze overtuiging, helpt om de andere vier sleutelprincipes mogelijk te maken.

Sleutelprincipes

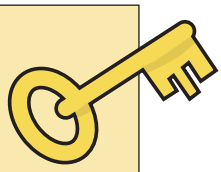

- **Het kan WEL**
- Ruimte maken
- Blijf je verwonderen
- Het gaat altijd ‘anders’, omarm dat
- De jeugdige tevoorschijn luisteren

Jullie volgen als team de jeugdige op diens reis. Sta open voor dat wat anders is, verwonder je, treed buiten gebaande paden. De creatieve chaos die dat met zich meebrengt kan voor onzekerheid en onrust zorgen. Het Reisbureauteam verdraagt deze onzekerheid en onrust en ziet dit als een kans om wezenlijk anders met elkaar op weg te gaan en beweging te krijgen in casuïstiek die ogenschijnlijk vastzit. Als reisleider creëer je de bedding en de holding space om hier samen goed mee om te gaan.

En realiseer je, onderweg gaat het ál-tijd anders. Denk je net dat de jeugdige leuk onderweg is, dan krijgt de auto een lekke band of verslechtert het weer. Hou in gedachten dat het onontgonnen terrein is en dat de reis in etappes wordt opgebouwd.

De reisgids - het waartoe

Deze reisgids, als voorzet, biedt jou als reisleider het houvast om het Reisbureauteam goed te leiden. De reisgids biedt een bedding om vraagstukken rondom jullie jeugd anders te kunnen aanvliegen. De jeugdige gaat op reis. Een reis waar tijd voor nodig is. Reizen gaat over onderweg zijn, op weg naar de bestemming en daarnaast vooral over het gezelschap. Onderweg ben je regelmatig in verwondering, sta je open voor dat wat anders is, treed je buiten gebaande paden, zijn er nieuwe ontmoetingen en is er tijd voor reflectie en adempauzes. Een reis is voorspelbaar verrassend.

Het Reisbureau is geen strak lineair programma, maar een zich herhalend (iteratief) proces, waarbij de stappen niet elke keer in dezelfde volgorde gezet hoeven te worden. Het gaat er vooral om te volgen, aan te sluiten en te doen wat nodig is, wanneer dat nodig is. Goede samenwerking, goed samenspel en actief samen leren ondersteunen dit proces.

De reisgids - zes werkkaarten en een opmaat

Opmaat
WERKKAART 1A - Wensdroom
WERKKAART 1B - Start op het Reisbureau
WERKKAART 2A - Breinstretchen – ervaren
WERKKAART 2B - Breinstretchen – doen
WERKKAART 3A - Divergeren – de brainstorm
WERKKAART 3B - Divergeren – 'de ruimtemakers'
WERKKAART 4A - Convergeren – kiezen
WERKKAART 4B - Convergeren – 'de richtinggevers'
WERKKAART 5 - Het reisplan
WERKKAART 6 - Pleisterplaatsen

Deze blauwe tekst in de reisgids verwijst naar bijbehorende werkkaart

Deze blauwe bol verwijst naar een oefening op de werkkaart

De praktische voorbereiding van de reisleider

De voorbereiding van het Reisbureauteam bestaat uit:

1. Ophalen van de wensdroom van de jeugdige door de inbrenger
2. Lijst van alle relevante deelnemers van het Reisbureauteam maken
3. Datum, tijd en ruimte plannen
4. Verslaglegger benoemen
5. Materiaal klaarzetten
6. De 'opmaat' bedenken en voorbereiden

‘Opmaat’

Elk Reisbureau begint met een “opmaat”.

Een opmaat in de muziek is een niet complete eerste maat van de muziek. Het is een opstapje naar het muziekstuk en leidt muzikaal in de richting van de eerst tel van de eerste complete maat.

Vandaag zijn jullie bij elkaar om als ‘maatjes’ ‘maatwerk’ te leveren voor jullie jeugdige en diens wensdroom dichterbij te brengen en uit te stippelen. De ‘opmaat’ is een ritueel om aan te komen in het hier en nu en je te verbinden als team rondom deze jeugdige. Zo creëer je de bedding voor een goed gesprek.

Voorbeelden hoe je dit kan doen zijn:

- Vertel de groep wat je meest dierbare vakantie was en waarom
- Vertel de groep waar je afgelopen week een glimlach van kreeg
- Deel iets wat op je bucketlist staat. Waarom is dit belangrijk voor je?
- Deel een actualiteit die je raakt
- Deel een vakantiefoto
- Houd een ‘weerbericht’; hoe zit je erbij?
- Korte meditatie, een bodyscan. Voeten op vloer, billen op de stoel, rug tegen de leuning. Hoe zit ik erbij? Hoe is het met mijn ademhaling? Hoe is het met de spanning in mijn lijf?
- Ademhalingsoefening. Neem je ademhaling waar. Maak je uitademing langer dan je inademing. Daarmee kom je aan en voer je spanning af
- Sta in een kring met de linkerschouders naar binnen, masseer elkaars schouders
- Er zijn veel boeken met korte leuke werkvormen als ‘opmaat’

1A

WERKKAART 1A - Wensdroom

Het ophalen van de wensdroom van de jeugdige

Deze werkkaart is vóór de start van een Reisbureau al besproken met de jeugdige en diens ouders/verzorgers. De jeugdige is de held in diens eigen verhaal. De reis start dan ook met de wensdroom van de jeugdige. Dit betekent dat jullie deze hebben opgehaald bij de jeugdige en/of ouders voordat het Reisbureauteam start. Waar verlangt deze naar? Samen is werkkaart 1A ingevuld. Als de jeugdige niet deel uitmaakt van het Reisbureauteam dan kan degene die de wensdroom heeft opgehaald deze inbrengen en diens perspectief vertegenwoordigen.

- **Tips voor degene die de wensdroom ophaalt**

Het formuleren van de wensdroom van de jeugdige

Als het goed is hebben jullie kennisgemaakt met de waarderende insteek waarmee we in het project WEL in Ontwikkeling naar de jeugdige kijken. Ontdekken wat werkt, wat waardevol is en welke dromen en verlangens er zijn. Dit maakt ruimte voor creativiteit en gelijkwaardigheid in het samen vinden van ontwikkelingsmogelijkheden. Oprechte nieuwsgierigheid wordt de leidraad in het avontuur die jeugdigen, ouders en professionals aan zijn gegaan! Kaders, oordelen, normen en waarden laten we thuis, en we bouwen voort op 'alles is WELkom, alles is waardevol'. Zo ook met het ophalen van de wensdroom van de jeugdige.

- **Sta stil bij de jeugdige en de context**
- **Formuleer de wensdroom**

In de reis formuleren we de wensdroom als volgt:

Zal het mij lukken om ...

- **Omschrijf de hoofdpersoon in steekwoorden**
- **Omschrijf de wereld waarin de hoofdpersoon nu leeft**
- **Waarin wil ik/de hoofdpersoon zich ontwikkelen.**

Deze blauwe tekst in de reisgids verwijst naar bijbehorende werkkaart

- **Deze blauwe bol verwijst naar een oefening op de werkkaart**

1B

WERKKAART 1B - Start op het Reisbureau

Bespreken van de wensdroom

De wensdroom is opgehaald en wordt uitgedeeld om te lezen.

2A

WERKKAART 2A - Breinstretchen – ervaren

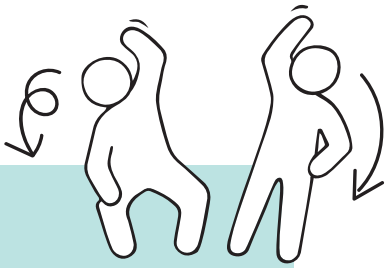

De manier waarop onze hersenen omgaan met informatie beïnvloedt onze kijk op de werkelijkheid. Ze gaan op zoek naar patronen, leggen paadjes aan die door veelvuldig gebruik erin slijten en waar we dan met moeite van afwijken. Zoeken naar oplossingen voor een situatie van een jongere brengt ons in eerste instantie op de geëigende paden, terwijl we daar juist van af willen.
Breinstretchen is bedoeld om je denkkracht op te rekken. Idealiter doen jullie dit als Reisbureauteam meerdere malen tijdens het proces.

Verwarring in de hersenen

Onze hersenen maken gebruik van 2 systemen van besluitvorming: de snelweg en de trage weg. De snelle weg baseert zich veel meer op associaties, eerdere beelden/herinneringen dan de trage weg. De opdracht met de associaties: kleuren, bloemen, meubels uit het werkatelier ging hierover. De hersenen maken daarnaast blauwdrukken van de werkelijkheid en raken in de war als daarvan afgeweken wordt. Hier gaan de ervaringsoefeningen over.

Let op: deel de toelichting bij de oefeningen pas nadat de deelnemers de oefening hebben gedaan! Immers, als je het eenmaal ziet, zie je het nooit meer niet.

Ervaren 1

Onze hersenen hebben voorkeuren, letters of beelden en raken in de war als de letters een ander beeld oproepen dan het beeld (de kleur) die je ziet.

Ervaren 2

Iets wat er anders uitziet, wordt door je hersenen vervormd tot iets herkenbaars zodat je het bijvoorbeeld kan lezen.

Ervaren 3 [1]

1. Laat ze eerst de tekst lezen,
2. Daarna geef je nieuwe informatie: het woord 'vlieger' hoort erbij. Vertel dat de deelnemers en laat ze de tekst opnieuw lezen. *Let op! het werkt alleen als je dit woord achteraf geeft.*
3. Ga er nu een andere interpretatie aan geven, je vertelt: 'Het heeft niets met een vlieger te maken, maar het is een groepswerk van derdejaars.' Vraag ze of dit plausibel is. Laat ze ervaren dat het verstand tegenstribbelt: als je eenmaal het gevoel hebt te weten waar de tekst over gaat is het moeilijk alternatieven te aanvaarden.
4. Optioneel: stretchen. Je vertelt: het zijn citaten behorend bij een doos gelukskoekjes: laat ze meer citaten bedenken.

Extra ervaringsoefeningen

Op de bladzijde na deze werkkaart vind je 2 reservekaarten met extra ervaringsoefeningen.

[1] | Zeker weten - Robert A. Burton. *Antwerpen: Luster, 2010.*

2B

WERKKAART 2B - Breinstretchen – doen

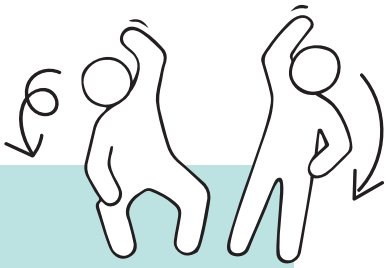

En dan nu stretchen

Kies er zelf eentje of laat iedereen zelf kiezen. De oefeningen kun je op een later moment ook weer tevoorschijn halen en een andere oefening doen.

- **Stretchen 1 ‘Er was een leerling’**
- **Stretchen 2 ‘Koffiemerk ‘**
- **Stretchen 3 ‘Kinderen op de basisschool’**
- **Stretchen 4 ‘Verbind de woorden’**

Terugkoppeling en reflectie

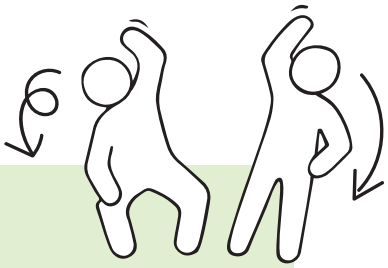

RESERVEKAART - Jouw werkelijkheid

Ervaren 4

- Jij laat iedereen op een post-it de laatste 3 cijfers van hun telefoonnummer zetten.
  Vervolgens vraag je: 'In welk jaar veroverde Attilla de Hun Europa?'
  Laat ze dat ook opschrijven.

Uitleg: Attila de Hun veroverde Europa in het jaar 452. Degenen met hogere cijfers in hun telefoonnummer zullen dit jaartal ook hoger inschatten. Hersenen kiezen een ankerpunt en baseren daar een keuze of antwoord op.

- Loop de antwoorden en de telefoonnummers langs en kijk met elkaar of je deze relatie ziet.

Ervaren 5

- Je vraagt: wie ziet maar 1 plaatje van een persoon? Wat zie je?

Uitleg:
Als je aan een werkelijkheid informatie toevoegt, kan het brein een beeld anders gaan zien. Dit zijn bekende plaatjes, maar het gaat er hier niet om de vraag wat je ziet, maar om het feit dat als je informatie toevoegt, het beeld compleet anders kan worden. Je voegt informatie toe en men ziet het andere plaatje. De extra informatie is deze streep die aangewezen wordt met de rode pijl. Je kunt een oude vrouw zien of een jong meisje.

Uitleg:
Als iemand alleen de jonge vrouw ziet dan geef je de informatie over de oude vrouw en zeg je: deze streep is haar mond. Als iemand het dan nog niet ziet, dan wijs je de haakneus aan of zeg je dat ze naar beneden kijkt. Ziet iemand alleen de oude vrouw dan wijs je weer de streep aan en zegt: dit is een ketting om haar nek. Als iemand het dan nog niet ziet, dan kun je nog haar oorbel aanwijzen.

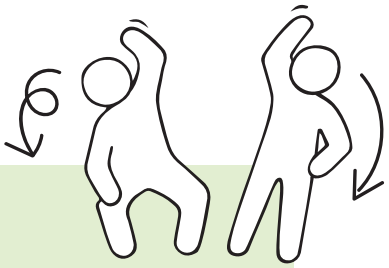

RESERVEKAART - Bias

Als je als reisleider merkt dat je Reisbureauteam moeite heeft met positief denken in WEL, kies dan een ervaringsoefening uit deze werkkaart.

Ervaren 6

- Iedereen heeft over een bepaalde situatie factoren opgeschreven.
- Vraag eens na hoeveel positieve factoren t.o.v. negatieve factoren men heeft opgeschreven. Welke kwamen eerst?

Ervaren 7

- Haal in gedachten iets terug uit je jeugd wat veel indruk op je heeft gemaakt.
- Wat dat iets negatiefs of iets positiefs?
- Laat mensen met een negatieve ervaring de hand opsteken. Zijn dit er meer dan de positieve?

Uitleg:
Deze oefeningen gaan over de negativity bias. Onze hersenen zijn gevoeliger voor en besteden meer aandacht aan negatieve factoren/gedachten dan aan positieve. Deze negativity bias hadden we ooit nodig om te overleven. Wie gevaar zag overleefde. We onthouden prettige ervaringen, opmerkingen of nieuwsberichten nog steeds minder goed dan negatieve. Die hakken er gewoon meer in. Zo moeten we 7 positieve ervaringen meemaken om 1 negatieve ervaring te compenseren en moet je 7x zo vaak een compliment geven om 1 negatieve opmerking te neutraliseren.

3A

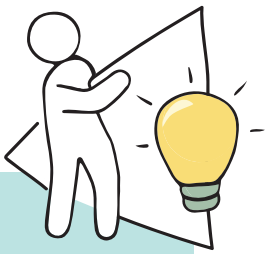

WERKKAART 3A - Divergeren – de brainstorm

Doorvoelen van de wensdroom

De wensdroom van de jeugdige is het kompas tijdens het hele proces. Om die reden is het belangrijk om regelmatig met het Reisbureauteam terug te keren naar de wensdroom en bewust stil te staan bij de wensdroom. De vragen op de werkkaart kunnen daarbij helpen.

Wissel kort met elkaar uit

Oplossingsrichtingen

En nu gaan we individueel ideeën bedenken voor oplossingsrichtingen. De wensdroom is hierbij ons kompas. Alleen denkrichtingen, ideeën, haakjes, nog niet de kant-en-klare- oplossingen. Alles mag en alles kan. Precies zoals je kunt fantaseren over verre landen, bijzondere ervaringen en je horizon verleggen.

Onze grootste opgave is:

- Loskomen van hoe we het normaal gesproken doen.
- Loskomen van hoe we eerder tegen de casus aankeken.
- Loskomen van hoe we vergelijkbare situaties hebben aangepakt.
- Loskomen van vaste stramienen en werkwijzen.
- Loskomen van je eigen deel en het grotere geheel in ogenschouw nemen.
- Als dit namelijk had gewerkt in deze casus, dan was de casus al opgelost.
- Je zult het probleem op een ander niveau moeten oplossen.
- We willen terug naar onze bekende patronen. Zowel op individueel niveau (micro) als op samenwerkingsniveau (meso) en organisatieniveau (macro).
- Ouders kunnen het ook spannend vinden om een onbekend pad te nemen en een reis te maken waarvan de bestemming onbekend is.

Brainstorm

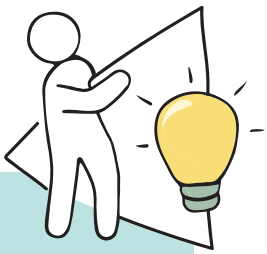

WERKKAART 3A - Divergeren – de brainstorm

Reminders om het 'anders' te doen:

- **Stel jezelf open**
  Misschien ken je de jeugdige of andere betrokkenen.
  Doe een stap naar achter, er is inmiddels tijd verstreken. Kijk met frisse ogen.
- **Denk jezelf vrij**
  Denk ruimer dan onderwijs, zorg en het bestaande aanbod in de regio.
  Welke opties zijn er nog meer?
- **Het kan WEL!**
  Kijken naar wat werkt, wat kan, wat goed gaat; oftewel waarderend onderzoeken.
  (Dus geen 'ja maar', heilige huisjes en stokpaardjes op de gang.)
- **Het kan al-tijd geregeld worden**
  Geld en regels vormen geen beperking.

Brainstorm

Belangrijke opmerkingen/vragen die je als reisleider kan inzetten om het Reisbureauteam een extra impuls te geven:

- Pas geen censuur toe op je ideeën. Geen idee is te gek. Juist ideeën die misschien te radicaal lijken en die schuren, kunnen prachtige ingangen blijken om verder uit te werken.
  'Als je geen ideeën meer hebt dan begint het pas. Dan komen de interessante ideeën, out of the box. Ga vooral door.'
- 'Welk idee zou je favoriete held opschrijven?' (Johan Cruijff, Robin Hood, …)
- Als je zou kunnen toveren, wat tover je hier dan?
- Je gaat met een lift naar boven. Als je van driehoog naar beneden kijkt.
  Welke mogelijkheden zie je dan?

3B

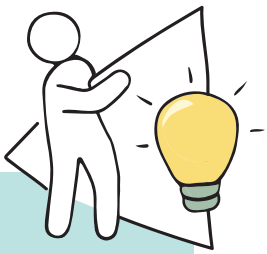

WERKKAART 3B - Divergeren – ‘de ruimtemakers’

Divergeren

- Categoriseer de ideeën uit de brainstorm op basis van de ruimtemakers.
- Wat valt op?
- Bekijk bij welke van de ruimtemakers meer ideeën nodig zijn.
- Start zo nodig een nieuwe ronde brainstormen om aanvullende ideeën te produceren.
- Resultaat: 5 volgeplakte ruimtemakers met ideeën!

Zoals in de inleiding van de reisgids al stond beschreven is een reis voorspelbaar verrassend en een Reisbureau geen strak lineair programma, maar een rond (iteratief) proces. Mocht je, als reisleider, constateren dat je vastloopt met je team, of dat de ideeën en haakjes te veel getrechterd raken en je het risico loopt op het ‘oude normaal’, dan kan je kaart 3A en 3B er opnieuw bij pakken en met elkaar brainstormen op nieuwe ingangen.

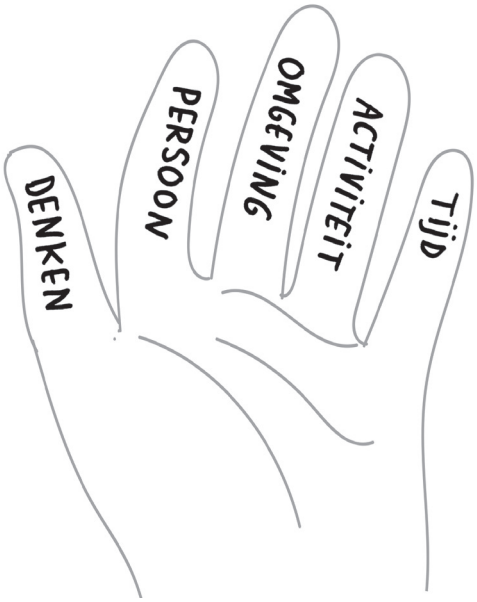

4A

WERKKAART 4A - Convergeren – kiezen

In dit onderdeel van het Reisbureau worden er keuzes gemaakt door te convergeren.
Dit is een goed moment om de wensdroom van de jeugdige er nog eens bij te pakken en hierover het gesprek te voeren met het Reisbureauteam, zodat de wensdroom het kompas blijft.

Convergeren

Spelregels convergeren

- Kies in meerdere rondes: trechter niet te snel
- Kies op je gevoel: waar krijg je energie van?
- Kies individueel: voorkom beïnvloeding van elkaar

Kiezen

Hier kan je als reisleider het verschil maken door mensen uit te dagen hun gekste en beste idee te delen en gekke haakjes en ingangen aan elkaar te verbinden.

- Kies gezamenlijk de 2 beste én de 2 gekste ideeën om verder uit te werken.
  Kies voor 4 uiteenlopende ideeën.
- Uit deze 4 ideeën kiezen jullie gezamenlijk 1 idee die je op een flip-over plakt.
- Bewaar de andere 3 ideeën voor de volgende werkkaart.

4B

WERKKAART 4B - Convergeren – ‘de richtinggevers’

Keuze maken

De ervaring leert dat we in deze fase, waar het concreet wordt, gemakkelijk terugschieten in ‘de groef’, of anders gezegd ‘op de automatische piloot’. Wees daar alert op met elkaar.
Hoe blijf je met elkaar in WEL? Blijf jezelf openstellen en vrijdenken. De sleutelprincipes bieden ruimte en de wensdroom van de jeugdige blijft het kompas.

Terug naar de jeugdige en het gezin

Met behulp van twee handen hebben jullie als Reisbureauteam veel oplossingsrichtingen gevonden. Tijd om met de uitgewerkte ideeën terug te gaan naar de jongere en het gezin.

- Wie brengt de uitgewerkte ideeën mee naar de jeugdige en diens gezin?
  Is dit de inbrenger van de wensdroom of is dit iemand anders uit het Reisbureauteam?
- Thuis ontstaat een nieuwe dialoog. Vragen en input worden opgehaald.
- Wie is er nodig om het reisplan verder uit te werken? Jeugdige, gezin, inbrenger en reisleider stellen vast wie in deze context het aangewezen gezelschap is om het reisplan verder uit te werken.
- Het is niet gebruikelijk om nieuwe mensen toe te voegen aan het gezelschap. Nog minder gebruikelijk is het om afscheid te nemen van deelnemers. Toch is het goed om hier open naar te kijken. Uit welke deelnemers bestaat op dit moment het aangewezen gezelschap?
- Wie is de ‘vreemde snoeshaan’ die het verschil kan maken? Wie brengt een fris perspectief in en een manier van handelen die anders dan anders is?
- Er wordt een nieuw Reisbureau gepland met het aangewezen gezelschap.
  Het uitgangspunt is dat de jeugdige en diens gezin hierbij aanwezig is.

5

WERKKAART 5 - Het reisplan

Jeudigde, gezin, inbrenger en reisleider hebben vastgesteld wie in deze context het aangewezen gezelschap is om het reisplan verder uit te werken. Dit team is nu aan zet! Het uitgangspunt is dat de jeugdige en het gezin hierbij aanwezig is.

De vragen in deze werkkaart zijn een voorzet voor het maken van een reisplan, de concrete uitwerking van de reis van de jeugdige. De reis richting de wensdroom gaan jullie per etappe uitwerken. Het gaat daarbij niet om de vorm of het resultaat, maar het antwoord op de wensdroom. Kies daarin wat bij jullie en de jeugdige past!

Werkkaart 5 en 6 kunnen verwisseld worden naar gelang het punt waar je in het proces zit. Voor het uitstippelen van de eerste etappe lijkt de voorgestelde volgorde logisch. Om tot het reisplan van de tweede etappe te komen, lijkt het logischer om eerst te reflecteren en achterom te kijken alvorens je nieuwe plannen maakt. Adempauzes zijn sowieso nuttig op ieder moment in het proces. Soms moet je eerst vertragen, een pas op de plaats maken, voordat je kunt versnellen. Speel hiermee.

Reisplan maken

- **Reisbureauteam**
- **Vergezicht**
- **Idee**
- **Etappe 1,2,3 enz.**

6

WERKKAART 6 - Pleisterplaatsen

In een pleisterplaats neem je de tijd. De tijd om actief te reflecteren en de 'vrije' tijd om op adem te komen, de adempauzes. Reflecteren doe je voor jezelf en samen als het Reisbureauteam. Wanneer en waar iemand het nodig heeft om op adem te komen, wanneer en waar dat is, is heel persoonlijk en kiest iedereen voor zichzelf.

Reflecteren
Tijdens het reizen helpt het om reflectie te organiseren. Even pas op de plaats. Het Reisbureauteam, inclusief de jeugdige en diens ouders kijken in deze reflectiemomenten terug en vooruit. Met elkaar spreken over hetgeen er gebeurd is en wat nog gaat komen. Zo creëren jullie ruimte voor verdere ontwikkeling.

Adempauzes
Reflecteren gaat vooral over linaire tijd; leren van en met elkaar en het borgen wat jullie samen hebben ontdekt. Naast het reflecteren en de lineaire tijd is er ook zoiets als non-lineaire tijd, Kairos tijd, liminale tijd, de tijd van ondertussen. Het even op adem komen, bijkomen, opladen en het geleerde onbewust zijn werk laten doen. In deze adempauzes doe je even niets. Dit betekent soms dat je jezelf mag toestaan het nog niet te weten en wellicht ook te verdragen hebt dat er bezinktijd nodig is.

Bespreken reflecties

- **Vragen die kunnen helpen bij het reflecteren op inhoud**
- **Vragen die kunnen helpen bij het reflecteren op proces**
- **Vragen die kunnen helpen bij het reflecteren op de groepsdynamiek**

Op de werkkaart vind je een tabel die je kan gebruiken om de reflecties te bespreken.
Wat is waardevol om vast te houden voor de volgende etappe?
Waar moeten we mee stoppen zodat de reis...?
En wat leren we hiervan voor de volgende keer?

Naast de reflecties als groep leveren adempauzes ook inzichten op, gedachtes tijdens het wandelen, fietsen, douchen (in de Kairostijd) kunnen waardevolle richting aan de inhoud, het proces en hoe jullie met elkaar op weg zijn, de groepsdynamiek geven.

Uitleiding

Elke reisleider is anders, elk Reisbureauteam is anders, elke wensdroom is anders en elke ‘reis naar ontwikkeling’ is anders. Zo begon deze reisgids en zo eindigt het ook.
Zelfs als je met dit Reisbureauteam meerdere reizen naar ontwikkeling uitstippelt, dan weet je dat het altijd anders gaat. En zelfs binnen één reis gaat het onderweg ineens anders, of besluiten jullie dat het toch anders moet.

We zijn zo gewend om vaste routes te lopen en een vaste werkwijze te herhalen. Deze aanpak stimuleert jullie andere wegen te verkennen, anders te kijken en anders te doen. Het reisbureau is geen strak lineair programma, maar een zich herhalend (iteratief) proces zeiden we in de inleiding.

Een non-lineair proces gaat over je denken en handelen en daar stapsgewijs sprongen in maken, zowel voor- als achteruit. Zoekend, van links naar rechts, van de hak op de tak. Hoewel je de eerste etappe met de jeugdige het best in de voorgestelde volgorde kunt doorwerken, betekent dit dat je de werkkaarten niet in vaste volgorde hoeft te doorlopen, maar voor- en achteruit kan springen, al naar gelang het proces van je vraagt.

Iteratief verwijst naar de processtappen. Dat gaat over goede samenwerking, goed samenspel en circulair leren. Door geregeld te reflecteren en conclusies te trekken voor het vervolg.
Door onderdelen van een proces te herhalen bouw je, verfijn je en verbeter je. Je creëert, je reflecteert en je stelt bij via een non-lineaire weg.

Als jij met je Reisbureauteam een mooie ervaring hebt met een “andere reisgids”, doordat je het anders hebt aangepakt of een variatie op deze reisgids hebt gemaakt, laat het ons weten! Maak een foto en vertel daarbij je verhaal en mail dit naar info@gedragswerk.nl. Zo maken we samen “de reis van WEL” want het kan!

Heb je vragen, neem gerust contact op. Dat kan via hetzelfde mailadres.

WEL in ontwikkeling